

na rovinu

o duševním zdraví a nemoci

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

NUDZ
NÁRODNÍ ÚSTAV DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ

Právo pro pracovníky zdravotnické záchranné služby

Program:

- I. Úvod – základní právní předpisy vztahující se k ZZS
- II. Základní pojmy (definice ZZS a PNP, činnosti ZZS, oprávnění a povinnosti členů výjezdových skupin)
- III. Souhlas pacienta s poskytnutím zdravotních služeb
- IV. Poskytnutí zdravotních služeb bez souhlasu pacienta
- V. Hospitalizace bez souhlasu pacienta
- VI. Omezovací prostředky

Právo pro pracovníky zdravotnické záchranné služby

Program:

VII. Dříve vyslovené přání

VIII. Právo na informace o zdravotním stavu pacienta

IX. Povinnost mlčenlivosti

X. Práva pacienta

XI. Povinnosti pacienta

XII. Lege artis

Úvod – základní právní předpisy vztahující se k ZZS

- Listina základních práv a svobod (zákon č. 2/1993 Sb.)
- Úmluva o ochraně lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (Úmluva o lidských právech a biomedicíně) (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č 96/2001 Sb.m.s.)
- Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením

Úvod – základní právní předpisy vztahující se k ZZS

- Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě
- Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách
- Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách
- Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Úvod – základní právní předpisy vztahující se k ZZS

- Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 240/2012 Sb., kterou se provádí zákon o zdravotnické záchranné službě
- Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků
- Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci

Definice ZZS a PNP, činnosti ZZS, oprávnění a povinnosti členů výjezdových skupin

- **Zdravotnická záchranná služba** (dále jen také jen ZZS) je zdravotní službou, v jejímž rámci je na základě tísňové výzvy, poskytována zejména přednemocniční neodkladná péče osobám se závažným postižením zdraví nebo v přímém ohrožení života.
- **Přednemocniční neodkladnou péčí** (dále jen také jen PNP) je neodkladná péče poskytovaná pacientovi na místě vzniku závažného postižení zdraví nebo přímého ohrožení života a během jeho přepravy k cílovému poskytovateli akutní lůžkové péče.

Definice ZZS a PNP, činnosti ZZS, oprávnění a povinnosti členů výjezdových skupin

- **Závažným postižením zdraví** je náhle vzniklé onemocnění, úraz nebo jiné zhoršení zdravotního stavu, které působí prohlubování chorobných změn, jež mohou vést bez neprodleného poskytnutí zdravotnické záchranné služby ke vzniku dlouhodobých nebo trvalých následků, případně až k náhlé smrti, nebo náhle vzniklá intenzivní bolest nebo náhle vzniklé změny chování a jednání postiženého ohrožující zdraví nebo život jeho samého nebo jiných osob.
- **Přímým ohrožením života** je náhle vzniklé onemocnění, úraz nebo jiné zhoršení zdravotního stavu, které vede nebo bez neprodleného poskytnutí zdravotnické záchranné služby by mohlo vést k náhlému selhání některé ze základních životních funkcí lidského organismu.

Definice ZZS a PNP, činnosti ZZS, oprávnění a povinnosti členů výjezdových skupin

Členové výjezdových skupin jsou oprávněni:

- vstupovat za účelem poskytnutí PNP do cizích objektů, obydlí a na cizí pozemky, pokud se tam podle dostupných informací nachází osoba, které má být PNP poskytnuta;
- vyžaduje-li to účinná ochrana lidského života a zdraví, požadovat od fyzických osob, které se zdržují na místě události nebo v jeho blízkosti, osobní nebo věcnou pomoc nezbytně a bezprostředně nutnou k poskytnutí ZZS a to v nezbytné míře a pokud tím tyto nebo jiné osoby nebudou vystaveny ohrožení života nebo zdraví;
- vyžaduje-li to účinná ochrana lidského života a zdraví, požadovat od fyzických a právnických osob informace nezbytné k poskytnutí ZZS.

Definice ZZS a PNP, činnosti ZZS, oprávnění a povinnosti členů výjezdových skupin

Členové výjezdových skupin jsou povinni:

- splnit pokyn operátora zdravotnického operačního střediska nebo pomocného operačního střediska k výjezdu, a to do 2 minut od obdržení pokynu;
- poskytnout přednemocniční neodkladnou péči i bez tísňové výzvy, Vv tomto případě je vedoucí výjezdové skupiny povinen bezodkladně nahlásit čas zahájení poskytování přednemocniční neodkladné péče a místo události zdravotnickému operačnímu středisku nebo pomocnému operačnímu středisku.

Definice ZZS a PNP, činnosti ZZS, oprávnění a povinnosti členů výjezdových skupin

Neposkytnutí PNP

Vedoucí výjezdové skupiny je oprávněn rozhodnout o neposkytnutí PNP v místě události v případě, pokud by

- při poskytování PNP byly bezprostředně ohroženy životy nebo zdraví členů výjezdové skupiny, nebo
- měla být PNP poskytnuta za podmínek, pro jejichž zvládnutí nebyli členové výjezdové skupiny vycvičeni, vyškoleni nebo vybaveni vhodnými technickými či osobními ochrannými prostředky a poskytnutí PNP toto vyžaduje.

Rozhodne-li vedoucí výjezdové skupiny o neposkytnutí PNP, je povinen neprodleně oznámit tuto skutečnost zdravotnickému operačnímu středisku nebo pomocnému operačnímu středisku, včetně důvodu tohoto rozhodnutí.

Souhlas pacienta s poskytnutím zdravotních služeb

- **Zdravotní služby lze pacientovi poskytnout pouze s jeho svobodným a informovaným souhlasem.**
- **Zákon o ZS (dále také jen ZZS) stanoví, kdy zdravotní služby poskytnout bez souhlasu pacienta.**

Souhlas pacienta s poskytnutím zdravotních služeb

- **svobodný souhlas:** souhlas s poskytnutím zdravotních služeb se pokládá za svobodný, je-li dán bez jakéhokoliv nátlaku
- **informovaný souhlas:** souhlas s poskytnutím zdravotních služeb se pokládá za informovaný, je-li pacientovi před vyslovením souhlasu podána informace podle informace o zdravotním stavu pacienta a o navržených zdravotních službách dle zákona; souhlas se pokládá za informovaný také v případě, že se pacient podání informace vzdal
- **obsah informace o zdravotním stavu - § 31 odst. 2 ZZS**

Souhlas pacienta s poskytnutím zdravotních služeb

- **forma souhlasu: písemná**
- **odvolání souhlasu** - odvolání souhlasu není účinné, pokud již bylo započato provádění zdravotního výkonu, jehož přerušeni může způsobit vážné poškození zdraví nebo ohrožení života pacienta
- **vyjádření souhlasu jiným způsobem – podpis zdravotnického pracovníka a svědka**

Souhlas pacienta s poskytnutím zdravotních služeb

- **Nepodání informace o zdravotním stavu:** informace o zdravotním stavu se nepodá pacientovi, který v důsledku svého zdravotního stavu není schopen poskytované informace vůbec vnímat
- **Zadržení informace o zdravotním stavu:** může být v nezbytně nutném rozsahu a po dobu nezbytně nutnou zadržena, lze-li důvodně předpokládat, že by její podání mohlo pacientovi způsobit závažnou újmu na zdraví

Nelze zadržet informace o zdravotním stavu:

- a) informace o určité nemoci nebo predispozici k ní je jediným způsobem, jak pacientovi umožnit podniknout preventivní opatření nebo podstoupit včasnou léčbu,
- b) zdravotní stav pacienta představuje riziko pro jeho okolí,
- c) pacient žádá výslovně o přesnou a pravdivou informaci, aby si mohl zajistit osobní záležitosti.

Souhlas pacienta s poskytnutím zdravotních služeb

Nemožnost vyjádření souhlasu

Jestliže pacient nemůže s ohledem na svůj zdravotní stav vyslovit souhlas s poskytováním zdravotních služeb, a nejde-li o zdravotní služby, které lze poskytnout bez souhlasu, vyžaduje se souhlas osoby určené pacientem, není-li takové osoby nebo není-li dosažitelná, manžela nebo registrovaného partnera, není-li takové osoby nebo není-li dosažitelná, vyžaduje se souhlas rodiče, není-li takové osoby nebo není-li dosažitelná, vyžaduje se souhlas jiné svéprávné osoby blízké, pokud je známa.

Souhlas součást zdravotnické dokumentace

Písemný souhlas, písemné odvolání souhlasu, popřípadě záznam o odvolání tohoto souhlasu, pokud pacient souhlas odvolal bez písemného vyjádření, písemné prohlášení o nesouhlasu s poskytnutím zdravotních služeb, popřípadě záznam o tomto nesouhlasu, vždy tvoří součást zdravotnické dokumentace.

Souhlas pacienta s poskytnutím zdravotních služeb

Nezletilý pacient / pacient s omezenou svéprávností

- právo na informace o zdravotním stavu a právo klást otázky náleží zákonnému zástupci nebo opatrovníkovi pacienta a pacientovi, je-li k takovému úkonu přiměřeně rozumově a volně vyspělý
- lze zadržet informace o zdravotním stavu zákonnému zástupci, pěstounovi nebo jiné pečující osobě v případě podezření, že se tato osoba podílí na zneužívání nebo týrání nebo ohrožování zdravého vývoje tohoto pacienta, lze-li předpokládat, že poskytnutím této informace by mohlo dojít k ohrožení pacienta

Souhlas pacienta s poskytnutím zdravotních služeb

Negativní revers - informované odmítnutí potřebného zákroku

- Pacientovi, kterému byla podána informace o zdravotním stavu nebo se podání informace o zdravotním stavu a o navržených zdravotních službách dle zákona vzdal a který odmítá vyslovit souhlas s poskytnutím zdravotních služeb, nejde-li o případ, kdy lze zdravotní služby poskytnout bez souhlasu, je opakovaně podána informace o zdravotním stavu v rozsahu a způsobem, ze kterého je zřejmé, že neposkytnutí zdravotních služeb může vážně poškodit jeho zdraví nebo ohrozit život.
- Jestliže pacient i nadále odmítá vyslovit souhlas, učiní o tom písemné prohlášení (revers).

Poskytnutí zdravotních služeb bez souhlasu pacienta

- **Čl. 28 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně:** Pokud v situacích nouze nelze získat příslušný souhlas, jakýkoliv nutný lékařský zákrok lze provést okamžitě, pokud je nezbytný pro prospěch zdraví dotyčné osoby.
- **§ 38 odst. 3 zákona o ZS:** podmínky poskytnutí neodkladné péče bez souhlasu pacienta

Poskytnutí zdravotních služeb bez souhlasu pacienta

- **§ 38 odst. 3 zákona o ZS**

- Pacientovi lze bez jeho souhlasu poskytnout pouze neodkladnou péči, a to v případě
 - a) kdy zdravotní stav neumožňuje pacientovi tento souhlas vyslovit; tím není dotčeno dříve vyslovené přání, nebo
 - b) léčby vážné duševní poruchy, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vší pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta.

Poskytnutí zdravotních služeb bez souhlasu pacienta

- **§ 38 odst. 4,5 zákona o ZS**

Nezletilému pacientovi nebo pacientovi s omezenou svéprávností lze bez souhlasu poskytnout neodkladnou péči, jde-li o

a) případy léčby vážné duševní poruchy, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vši pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta.

b) zdravotní služby nezbytné k záchraně života nebo zamezení vážného poškození zdraví.

Nezletilému pacientovi nebo pacientovi s omezenou svéprávností lze poskytnout neodkladnou péči bez souhlasu zákonného zástupce, pokud je u něj podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání.

Hospitalizace bez souhlasu pacienta

Pacienta lze bez souhlasu hospitalizovat, jestliže

a) mu

1. bylo pravomocným rozhodnutím soudu uloženo ochranné léčení formou lůžkové péče,
2. je nařízena izolace, karanténa nebo léčení podle zákona o ochraně veřejného zdraví,
3. je podle trestního řádu nebo zákona o zvláštních řízeních soudních nařízeno vyšetření zdravotního stavu,

b) ohrožuje bezprostředně a závažným způsobem sebe nebo své okolí a jeví známky duševní poruchy nebo touto poruchou trpí nebo je pod vlivem návykové látky, pokud hrozbu pro pacienta nebo jeho okolí nelze odvrátit jinak, nebo

c) jeho zdravotní stav vyžaduje poskytnutí neodkladné péče a zároveň neumožňuje, aby vyslovil souhlas.

Hospitalizace bez souhlasu pacienta

- Nezletilého pacienta nebo pacienta s omezenou svéprávností lze bez souhlasu zákonného zástupce nebo opatrovníka hospitalizovat též v případě, jde-li o podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání.
- Poskytovatel je povinen o hospitalizaci podle písm. b) nebo c) informovat osobu určenou, není-li taková osoba, některou z osob blízkých, popřípadě osobu ze společné domácnosti, nebo zákonného zástupce pacienta, pokud jsou mu známy. Není-li mu žádná osoba podle věty první známa nebo ji nelze zastihnout, informuje Policii České republiky.

Omezovací prostředky

K omezení volného pohybu pacienta při poskytování zdravotních služeb lze použít:

- a) úchop pacienta zdravotnickými pracovníky nebo jinými osobami k tomu určenými poskytovatelem,
- b) omezení pacienta v pohybu ochrannými pásy nebo kurty,
- c) umístění pacienta v síťovém lůžku; to neplatí v případě poskytování záchranné služby,

Omezovací prostředky

K omezení volného pohybu pacienta při poskytování zdravotních služeb lze použít:

- d) umístění pacienta v místnosti určené k bezpečnému pohybu,
- e) ochranný kabátek nebo vestu zamezující pohybu horních končetin pacienta,
- f) psychofarmaka, popřípadě jiné léčivé přípravky podávané parenterálně, které jsou vhodné k omezení volného pohybu pacienta při poskytování zdravotních služeb, pokud se nejedná o léčbu na žádost pacienta nebo soustavnou léčbu psychiatrické poruchy, nebo
- g) kombinaci prostředků uvedených v písmenech a) až f),

Omezovací prostředky

Omezovací prostředky lze použít:

- a) pouze tehdy, je-li účelem jejich použití odvrácení bezprostředního ohrožení života, zdraví nebo bezpečnosti pacienta nebo jiných osob,
- b) pouze po dobu, po kterou trvají důvody jejich použití podle písmene a) a
- c) poté, co byl neúspěšně použit mírnější postup, než je použití omezovacích prostředků, s výjimkou případu, kdy použití mírnějšího postupu by zjevně nevedlo k dosažení účelu podle písmene a), přičemž musí být zvolen nejméně omezující prostředek odpovídající účelu jeho použití.

Omezovací prostředky

Poskytovatel je povinen zajistit, aby

- a) pacient, u kterého je omezovací prostředek (dále také jen “OP”) použit, byl s ohledem na jeho zdravotní stav srozumitelně informován o důvodech použití OP,
- b) zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta byl o použití OP uvedených pod písm. b), c), d) nebo e) bez zbytečného odkladu informován; sdělení zákonnému zástupci pacienta se zaznamená do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi, záznam podepíše zdravotnický pracovník a zákonný zástupce nebo opatrovník,
- c) pacient po dobu použití OP byl pod dohledem zdravotnických pracovníků; dohled musí odpovídat závažnosti zdravotního stavu pacienta a zároveň musí být přijata taková opatření, která zabrání poškození zdraví pacienta,
- d) použití omezovacího prostředku indikoval vždy lékař; ve výjimečných případech, vyžadujících neodkladné řešení, může použití omezovacích prostředků indikovat i jiný zdravotnický pracovník nelékařského povolání, který je přítomen; lékař musí být o takovém použití omezovacího prostředku neprodleně informován a musí potvrdit odůvodněnost omezení,
- e) každé použití omezovacího prostředku, včetně důvodu jeho použití, bylo zaznamenáno do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi.

Omezovací prostředky

Oznamovací povinnost

Poskytovatel oznámí soudu do 24 hodin

- a) hospitalizaci pacienta bez jeho souhlasu (nejedná-li se o případy realizace rozhodnutí soudu); obdobně se postupuje, jestliže pacient, zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta souhlas odvolal a nadále existují důvody pro hospitalizaci bez souhlasu,
- b) dodatečné omezení pacienta, který byl hospitalizován na základě souhlasu, ve volném pohybu (tj. použití vymezených omezovacích prostředků) nebo styku s vnějším světem až v průběhu léčení.

Hospitalizace a dodatečné omezení pacienta se soudu neoznamuje, jestliže byl souhlas ve lhůtě do 24 hodin prokazatelným způsobem dodatečně vysloven.

Dříve vyslovené přání

Čl. 9 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně:

Bude brán zřetel na dříve vyslovená přání pacienta ohledně lékařského zákroku, pokud pacient v době zákroku není ve stavu, kdy může vyjádřit své přání.

§ 36 zákona o ZS:

Pacient může pro případ, kdy by se dostal do takového zdravotního stavu, ve kterém nebude schopen vyslovit souhlas nebo nesouhlas s poskytnutím zdravotních služeb a způsobem jejich poskytnutí, tento souhlas nebo nesouhlas předem vyslovit (dále jen „dříve vyslovené přání“).

Dříve vyslovené přání

Dříve vyslovené přání (dále jen „DVS“) je nutné respektovat:

- má-li ho poskytovatel k dispozici,
- v době poskytování zdravotních služeb nastala předvídatelná situace, k níž se DVP vztahuje, a pacient je v takovém zdravotním stavu, kdy není schopen vyslovit nový souhlas nebo nesouhlas
- DVS bylo učiněno na základě písemného poučení pacienta o důsledcích jeho rozhodnutí, a to lékařem v oboru všeobecné praktické lékařství, u něhož je pacient registrován, nebo jiným ošetřujícím lékařem v oboru zdravotní péče, s níž DVS souvisí
- DVS musí mít písemnou formu a musí být opatřeno úředně do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi a podepsané pacientem, zdravotnickým pracovníkem a svědkem.

Dříve vyslovené přání

Dříve vyslovené přání nelze respektovat:

- pokud od doby jeho vyslovení došlo v poskytování zdravotních služeb, k nimž se DVS vztahuje, k takovému vývoji, že lze důvodně předpokládat, že by pacient vyslovil souhlas s jejich poskytnutím; rozhodnutí o nerespektování DVS pacienta a důvody, které k němu vedly, se zaznamenají do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi,
- pokud nabádá k takovým postupům, jejichž výsledkem je aktivní způsobení smrti,
- pokud by jeho splnění mohlo ohrozit jiné osoby,
- pokud byly v době, kdy poskytovatel neměl k dispozici DVS, započaty takové zdravotní výkony, jejichž přerušování by vedlo k aktivnímu způsobení smrti.

DVS nelze uplatnit, jde-li o nezletilé pacienty nebo pacienty s omezenou svéprávností.

Právo na informace o zdravotním stavu pacienta

Právo pacienta určit osoby, které mohou být informovány: Pacient může při přijetí do péče určit osoby, které mohou být informovány o jeho zdravotním stavu, a současně může určit, zda tyto osoby mohou nahlížet do zdravotnické dokumentace o něm vedené nebo do jiných zápisů vztahujících se k jeho zdravotnímu stavu, pořizovat si výpisy nebo kopie těchto dokumentů a zda mohou v případech kdy sám nemůže za něj vyslovit souhlas nebo nesouhlas s poskytnutím zdravotních služeb.

Právo pacienta určit osoby, které nemohu být informovány: Pacient může určit osoby nebo vyslovit zákaz poskytovat informace o zdravotním stavu kterékoliv osobě kdykoliv po přijetí do péče, rovněž může určení osoby nebo vyslovení zákazu poskytovat informace o zdravotním stavu kdykoliv odvolat. Záznam o vyjádření pacienta je součástí zdravotnické dokumentace o něm vedené; záznam podepíše pacient a zdravotnický pracovník. Součástí záznamu je rovněž sdělení pacienta, jakým způsobem mohou být informace o jeho zdravotním stavu sdělovány.

Právo na informace o zdravotním stavu pacienta

- Pokud s ohledem na svůj zdravotní stav nemůže určit osoby, které mají/nemají právo na informace o jeho zdravotním stavu, mají právo na informace o jeho aktuálním zdravotním stavu a na pořízení výpisů a kopií zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi **osoby blízké**.
- Pokud pacient dříve vyslovil zákaz sdělovat informace o svém zdravotním stavu určitým osobám blízkým, lze informaci těmto osobám podat pouze v případě, že je to v zájmu ochrany jejich zdraví nebo ochrany zdraví další osoby, a to pouze v nezbytném rozsahu.

Práva pacienta

Pacient má právo na

- poskytnutí zdravotních služeb pouze s jeho svobodným a informovaným souhlasem (součástí je právo být srozumitelným způsobem v dostatečném rozsahu informován o svém zdravotním stavu a o navrženém individuálním léčebném postupu a všech jeho změnách a právo klást doplňující otázky vztahující se k jeho zdravotnímu stavu a navrhovaným zdravotním službám, které musí být srozumitelně zodpovězeny),
- poskytování zdravotních služeb na náležitě odborné úrovni,
- úcty, důstojné zacházení, na ohleduplnost a respektování soukromí při poskytování zdravotních služeb v souladu s charakterem poskytovaných zdravotních služeb,

Práva pacienta

Pacient má právo

- na přítomnost osoby blízké nebo osoby určené pacientem, a to v souladu s jinými právními předpisy a vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytnutí zdravotních služeb,
- znát jméno, popřípadě jména, a příjmení zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků přímo zúčastněných na poskytování zdravotních služeb,
- odmítnout přítomnost osob, které nejsou na poskytování zdravotních služeb přímo zúčastněny.

Osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.

Práva pacienta

Nezletilý pacient má právo

- na nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce, popřípadě osoby určené zákonným zástupcem, pěstouna nebo jiné osoby, do jejíž péče byl pacient na základě rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu svěřen, je-li nezletilou osobou
- požadovat, aby při poskytování zdravotních služeb nebyla přítomna výše uvedená osoba, uvádí-li, že jde o osobu, která ho týrá nebo jinak zneužívá či zanedbává

Pacient s omezenou svéprávností má právo

- na nepřetržitou přítomnost opatrovníka, popřípadě osoby určené opatrovníkem, je-li osobou, jejíž svéprávnost je omezena tak, že není způsobilá posoudit poskytnutí zdravotních služeb, popřípadě důsledky jejich poskytnutí
- požadovat, aby při poskytování zdravotních služeb nebyla přítomna výše uvedená osoba, uvádí-li, že jde o osobu, která ho týrá nebo jinak zneužívá či zanedbává

Povinnosti pacienta

Pacient je při poskytování zdravotních služeb povinen:

- dodržovat navržený individuální léčebný postup, pokud s poskytováním zdravotních služeb vyslovil souhlas,
- pravdivě informovat ošetřujícího zdravotnického pracovníka o dosavadním vývoji zdravotního stavu, včetně informací o infekčních nemocech, o zdravotních službách poskytovaných jinými poskytovateli, o užívání léčivých přípravků, včetně užívání návykových látek, a dalších skutečnostech podstatných pro poskytování zdravotních služeb,
- nepožívat během hospitalizace alkohol nebo jiné návykové látky a podrobit se na základě rozhodnutí ošetřujícího lékaře v odůvodněných případech vyšetřením za účelem prokázání, zda je nebo není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek.

Povinnosti pacienta a jiných osob

Povinnost prokázat totožnost

- pacient, zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta, osoba určená pacientem, osoba blízká pacientovi nebo osoba ze společné domácnosti jsou povinni prokázat svou totožnost občanským průkazem, jestliže o to poskytovatel nebo zdravotnický pracovník, jehož prostřednictvím poskytovatel poskytuje pacientovi zdravotní služby, požádá (jde-li o cizince, totožnost se prokazuje cestovním dokladem nebo jiným průkazem totožnosti) – v případě pochybností osvědčí osoba blízká sporné skutečnosti čestným prohlášením, ve kterém uvede své kontaktní údaje a číslo průkazu totožnosti
- při odmítnutí prokázání totožnosti, může poskytovatel nebo zdravotnický pracovník odmítnout poskytnutí zdravotní služby, nejde-li o pacienta, kterému je třeba poskytnout neodkladnou péči

Ochrana informací o zdraví - povinnost mlčenlivosti

- **Čl. 10 odst. 1 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně:** Každý má právo na ochranu soukromí ve vztahu k informacím o svém zdraví.
- **Čl. 10 odst. 3 Listiny základních práva a svobod:** Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.
- **§ 51 zákona o ZS:** Poskytovatel je povinen zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb.

Ochrana informací o zdraví - povinnost mlčenlivosti

Za porušení povinné mlčenlivosti se nepovažuje

- a) předávání informací nezbytných pro zajištění návaznosti poskytovaných zdravotních služeb,
- b) sdělování údajů nebo jiných skutečností, je-li poskytovatel zproštěn pacientem (pouze v rozsahu zproštění),
- c) sdělování, popřípadě oznamování údajů nebo jiných skutečností podle zákona o ZS nebo jiných právních předpisů, pokud z tohoto zákona nebo jiných právních předpisů vyplývá, že údaje nebo skutečnosti lze sdělit bez souhlasu pacienta,
- d) sdělování údajů nebo jiných skutečností pro potřeby trestního řízení způsobem stanoveným právními předpisy upravujícími trestní řízení; za porušení povinné mlčenlivosti se rovněž nepovažuje sdělování údajů nebo jiných skutečností při plnění zákonem uložené povinnosti překazit nebo oznámit spáchání trestného činu,

Ochrana informací o zdraví - povinnost mlčenlivosti

Za porušení povinné mlčenlivosti se nepovažuje

e) sdělování údajů nebo jiných skutečností poskytovatelem v nezbytném rozsahu pro ochranu vlastních práv v trestním řízení, občanskoprávním řízení, rozhodčím řízení a ve správním řízení nebo sdělování skutečností soudu nebo jinému orgánu, je-li předmětem řízení před soudem nebo jiným orgánem spor mezi poskytovatelem, popřípadě jeho zaměstnancem, a pacientem nebo jinou osobou uplatňující práva na náhradu škody nebo ochranu osobnosti v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb;

f) sdělování údajů nebo jiných skutečností zdravotnickým pracovníkem, který je členem komory, v nezbytném rozsahu pro účely řízení prováděných orgány komory.

Povinnost mlčenlivosti

Povinná mlčenlivost platí pro

- a) zdravotnické pracovníky a jiné odborné pracovníky, a to v souvislosti s výkonem jejich povolání,
- b) zdravotnické pracovníky nebo jiné odborné pracovníky, kteří již nevykonávají své povolání, a informace získali v souvislosti s bývalým výkonem povolání zdravotnického pracovníka nebo jiného odborného pracovníka nebo zaměstnání při poskytování zdravotních služeb,
- c) osoby získávající způsobilost k výkonu povolání zdravotnického pracovníka nebo jiného odborného pracovníka,
- d) osoby nahlížející bez souhlasu pacienta do zdravotnické dokumentace o něm vedené,
- e) další osoby, které v souvislosti se svou činností vykonávanou na základě jiných právních předpisů zjistí informace o zdravotním stavu pacienta nebo informace s tím související.

Povinnost mlčenlivosti

Trestný čin Neoprávněné nakládání s osobními údaji

Kdo, byť i z nedbalosti, poruší státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti tím, že neoprávněně zveřejní, sdělí nebo zpřístupní třetí osobě osobní údaje získané v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce, a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

Lege artis

- **Čl. 4 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně:** Jakýkoliv zákrok v oblasti péče o zdraví, včetně vědeckého výzkumu, je nutno provádět v souladu s příslušnými profesními povinnostmi a standardy.
- **Zákon o ZS:**
 - pacient má právo na poskytování zdravotních služeb na náležitě odborné úrovni;
 - zdravotnický pracovník je povinen poskytovat zdravotní služby, ke kterým získal odbornou nebo specializovanou způsobilost podle jiných právních předpisů, v rozsahu odpovídajícím jeho způsobilosti, zdravotnímu stavu pacienta, na náležitě odborné úrovni a řídit se etickými principy.

Děkuji za pozornost.

JUDr. Kristýna Dolejšová
Kabelová, Ph.D.